

تکامل شاتل وکتورهای باشد که جانشین ترانسفورماسیون بر پایه ترانسپوزون باشند.^{۱۷} تعیین توالی پلاسمیدهای ریکتزیایی، وجود ژن‌های کدکننده پروتیین‌های سازشی با محیط و یا با میزبان مانند پروتیین‌های شوک حرارتی کوچک و پاتاتین (یک فاکتور بیماری‌زای فرضی) را نشان داد.^{۱۸-۲۰} پلاسمیدها همچنین می‌توانند به‌عنوان مخازنی برای کسب افقی ژن‌هایی باشند که منجر به افزایش رقابت درون سلولی ریکتزیایی شوند.^{۲۱} توانایی این باکتری در حفظ چندین پلاسمید حاوی ژن‌های کسب‌شده به‌صورت افقی، پیشنهادکننده‌ی این مطلب می‌باشد که پلاسمیدهای ریکتزیایی می‌توانند در توسعه شاتل وکتورهای مورد استفاده قرار بگیرند که در طی کشت‌های طولانی مدت پایدار بمانند و برای پی بردن به عملکرد ژن‌ها در ریکتزیایا، مورد آنالیز قرار بگیرند. در واقع با توسعه این شاتل وکتورها می‌توان به اهداف شناخت ساختار و عملکرد ژنوم این باکتری‌ها بدون ایجاد تخریب عمدی در کروموزوم طبیعی و یا پلاسمیدهای این باکتری‌ها به‌وسیله ترانسپوزون‌ها دست یافت.^{۲۲}

در طی یک مطالعه، دو شاتل وکتور از *اشریشیاکلی* و باکتری *لاکتوباسیلوس کازیزی* برای تولید پروتیین‌های نامتجانس ساخته شد.^۳ از باکتری‌های تولیدکننده اسید لاکتیک که جزئی از فلور نرمال در دستگاه گوارش و یا واژن محسوب می‌شوند، امروزه به‌عنوان وسیله‌ای برای رساندن انواع پروتیین‌ها به سطح مخاطی روده انسان و نیز برای سایر اهداف مانند واکسن و ژن درمانی استفاده می‌شود. در واقع از لاکتوباسیل‌ها در حیطه‌ی واکسن‌های مخاطی و نیز برای اهداف درمانی و پیشگیری از طریق پروبیوتیک‌ها استفاده می‌شود.^{۲۳}

کسب ژن‌های بیماری‌زایی متعدد و نیز ژن‌های مقاومت به آنتی‌بیوتیک‌ها در این باکتری ارتباط زیادی با کسب و تبادل پلاسمیدها با باکتری‌های دیگر دارد. بنابراین به‌منظور مطالعه این مکانیسم‌های مقاومتی یا بیماری‌زایی ساخت شاتل وکتورهایی که بتوانند در این باکتری و نیز سایر باکتری‌ها تکثیر کنند ضروری می‌باشد. شاتل وکتورهای استافیلوکوکی به‌طور عمده بر پایه پلاسمیدهای کاپیری هستند که حاصل اثر آنزیم‌های محدوداثر بر قطعات DNA حاوی عملکرد مد نظر هستند.^{۲۴-۲۱} به‌همین خاطر بود که شاتل وکتورهایی که در واقع پلاسمیدهای *اشریشیاکلی* استافیلوکوکال بودند، شکل گرفتند.^{۲۱} گونه‌های مایکوباکتریومی به‌ویژه گونه *مایکوباکتریوم بوویس*، *مایکوباکتریوم اسمگماتیس* و *مایکوباکتریوم فورتوییتوم* در ساختن

نوترکیب و یا DNA واکسن‌ها در باکتری‌ها بودند وارد جامعه مورد مطالعه و بررسی شدند و سایر مقالاتی که در ارتباط با باکتری‌ها نبودند، از مطالعه خارج شدند. پس از بررسی ۳۱ مقاله از کل ۵۲ مقاله به‌دست‌آمده به‌همراه متن کامل آنان برای این مطالعه مروری انتخاب شدند و در مدت زمان سه ماه مورد بررسی قرار گرفتند.

یافته‌ها

یک شاتل وکتور به‌طور معمول شامل اجزایی مشابه با مبداهای همانندسازی و پروموتورها هستند و می‌توانند در ارگانیسم‌های میزبانی مختلفی تکثیر داشته باشند. اولین شاتل وکتور ساخته‌شده قادر به تکثیر در دو میزبان مخمر و باکتری *اشریشیاکلی* بود. این وکتور همچنین حاوی دو مارکر انتخابی شامل مارکر تریپتوفان قابل شناسایی در مخمر و مارکر مقاومت به آمپی‌سیلین در *E. coli* می‌باشد.^{۶-۸}

یک نمونه از شاتل وکتور باکتریایی-مخمری، وکتور pJDB219 می‌باشد که در دو میزبان باکتری *اشریشیاکلی* و مخمر *ساکارومایسس سرویزیه* می‌تواند تکثیر داشته باشد.^۸

باسیلوس‌ها باکتری‌های گرم مثبتی می‌باشند که استفاده وسیع در کشاورزی، پزشکی و بیوتکنولوژی مواد غذایی و نیز نقش در تولید پروتیین‌های نوترکیب داشته‌اند. گونه‌های *باسیلوس ساتیلیس* و *باسیلوس تورنزیسیس* در این بین بیشترین کاربرد را داشته‌اند. این شاتل وکتورها دارای یکسری مزایا و معایبی می‌باشند.^{۹-۱۰} مانع اولی را با ساخت سویه‌های دارای نقص در تولید پروتئاز می‌توان برطرف نمود و مانع دوم را می‌توان با ارایه‌ی پلاسمیدهایی که تکثیر آن‌ها به‌روش فرم تتا صورت می‌گیرد مانند آن‌هایی که از پلاسمیدهای طبیعی pAMβ1 و pBS72 مشتق شده‌اند به‌طور کامل برطرف نمود.^{۱۱-۱۳}

ریکتزیایا باکتری‌های گرم منفی داخل سلولی اجباری می‌باشند و تنها درون سلول‌های آندوتلیالی یوکاریوتی تکثیر می‌یابند.^{۱۵} بیماری‌های ناشی از گونه‌های ریکتزیایا با التهاب عروقی، تب و راش همراه می‌باشند.^{۱۶} این باکتری با توجه به درون سلولی اجباری بودنش، دستکاری ژنتیکی و آنالیز ژنومی در آن با سختی همراه می‌باشد. با این وجود، بیشتر گونه‌های ریکتزیایی دارای پلاسمید می‌باشند و حتی در برخی گونه‌ها، چندین نوع مختلف از پلاسمیدها وجود دارد. کشف این پلاسمیدها در ژنوم تحلیل رفته رفته ریکتزیایا می‌تواند گواهی بر احتمال

حاوی پلاسمید حمل کننده ژن های مدنظر، به سلول های فاگوسیت کننده و یا سلول های غیر فاگوسیت کننده با تهاجم وارد شده و پلاسمید DNA را وارد آنان می کنند. یک نمونه از این شاتل وکتورهای واکنشی، شاتل وکتور ساخته شده از اشریشیا کلی باکتری لاکتیک/سید تحت نام pPERDBY می باشد و از گونه لاکتوکوک لاکتیس رپلیکون برای اسیدلاکتیک باکتری ها را گرفتند. گونه های مایکوباکتریومی به ویژه گونه مایکوباکتریوم بوریس، مایکوباکتریوم اسمگمانیس و مایکوباکتریوم فورتوییتوم امروزه در ساختن وکتورهای برای بیان ژن های مایکوباکتریوم تویرکلوزیس مورد استفاده قرار گرفتند تا به عنوان واکنش برای القای پاسخ ایمنی قوی تر همورال یا سلولی به دنبال ایمونیزاسیون دهانی یا تزریقی به کار روند. از این وکتورهای زنده جالب نه تنها برای ایجاد ایمنی علیه بیماری سل بلکه برای سایر بیماری های عفونی نیز مورد استفاده قرار گرفتند.^{۲۸-۳۰}

بحث

شاتل وکتورها به عنوان ابزاری قدرتمند در حیطه مهندسی ژنتیک، قابلیت بالایی در مطالعه مکانیسم های بیماری زا می کروارگانیسیم های بیماری زا و ساخت واکنش های نوینی همچون DNA واکنش ها دارند. در این بین شاتل وکتورهای باکتریایی کاربردی گسترده و متنوعی را پیدا نمودند. این سری جدیدی از این واکنش ها در واقع میکروارگانیسیم هایی هستند که به شکل ژنتیکی تضعیف شده اند مانند انواعی از پاتوژن ها و یا برخی از باکتری های کومنسال بدن انسان و می توان به عنوان حامل زنده برای رساندن آنتی ژن های نامتجانس نو ترکیب با هدف تحریک سیستم ایمنی میزبان به کار روند در عین اینکه ایمن هستند، ایجاد عفونت در میزبان نیز نمی کنند. *سپاسگزاری:* از معاونت محترم پژوهش و فناوری دانشگاه علوم پزشکی مشهد به دلیل فراهم آوردن امکانات تهیه این مقاله تشکر می شود.

References

1. Mancha-Agresti P, Drumond MM, Carmo FL, Santos MM, Santos JS, Venanzi F, et al. A new broad range plasmid for DNA delivery in eukaryotic cells using lactic acid bacteria: in vitro and in vivo assays. *Mol Ther Methods Clin Dev* 2017;4:83-91.
2. Lee YK, editor. *Microbial Biotechnology: Principles and Applications*. 2nd ed. Singapore: World Scientific; 2006.
3. Suebwongsa N, Lulitanond V, Mayo B, Yotpanya P, Panya M. Development of an Escherichia coli-Lactobacillus casei shuttle

شاتل وکتورهای مایکوباکتریومی مورد استفاده قرار گرفتند. کاربردترین سیستم وکتوری پلاسمیدی در بین مایکوباکتریوم ها بر اساس پلاسمید pAL5000 از مایکوباکتریوم فورتوییتوم می باشد. شاتل وکتورهای مشتق شده از پلاسمید اشریشیا کلی pAL5000 و pIJ666 از موارد ساخته شده موفق می باشد. در این بین از سایر رپلیکون های مایکوباکتریومی نیز برای ساخت شاتل وکتورها استفاده گردیده است. هدف از این شاتل وکتورها، ترشح آنتی ژن های نو ترکیب در سلول های هدف می باشد. پایداری این شاتل وکتورها به طور عمده در مایکوباکتریوم بوریس بررسی می شود، چراکه این باکتری به عنوان سویه واکنشی استفاده می گردد.^{۲۵}

واکنش های نسل سوم که همان DNA واکنش ها می باشند، پس از واکنش های نسل اول و دوم که به ترتیب شامل واکنش های ضعیف شده و زیر واحدی می باشند، چشم انداز جدیدی را در پیشگیری از بیماری های عفونی ایجاد نمودند. اگرچه بسیاری از ابعاد واکنش های نسل سوم، هنوز به طور کامل برای انسان شناخته نشده است، ولی آزمایش آن در انسان و در کارآزمایی بالینی آغاز گردیده و نیز چندین DNA واکنش بر ضد بیماری های دامی ساخته شده است.^{۱۸} DNA واکنش ها نیز قابلیت کاربرد برای درمان برخی سرطان ها و ژن درمانی را نیز دارند.^{۳۱} در کنار واکنش های نسل سوم، سری جدیدی از این واکنش ها تحت نام وکتورهای باکتریایی، به عنوان واکنش مطرح شدند. در واقع میکروارگانیسیم هایی که به شکل ژنتیکی تضعیف شده اند مانند انواعی از پاتوژن ها و یا برخی از باکتری های کومنسال بدن انسان را می توان به گونه ای مهندسی نمود که بتوانند به عنوان حامل زنده برای رساندن آنتی ژن های نامتجانس نو ترکیب با هدف تحریک سیستم ایمنی میزبان و بدون ایجاد عفونت در میزبان به کار روند. پاتوژن های تضعیف شده ای مانند شیگلا فلکسنری، یرسینیا انتروکولیتیکا، لیستریا مونوسیتوژنز یا سالمونلا تیپی موریوم از جمله باکتری های پاتوژن به کار رفته در روند پژوهش ها برای تولید DNA واکنش ها می باشند.^{۲۶-۲۸} این باکتری های

- vector for heterologous protein expression in *Lactobacillus casei*. *Springerplus* 2016; 5: 169.
4. Wood ML, Verghis SB, Essigmann JM. Molecular analysis of mutations in shuttle vectors and transgenic animals. In: Tadiff RG, Lohman PHM, Wogan GN, editors. *Methods to Assess DNA Damage And Repair: Interspecies Comparisons*. New York, N.Y: John Wiley and Sons; 1994 P. 179-99.
 5. Han D, Norris SM, Xu Z. Construction and transformation of a Thermotoga-E. coli shuttle vector. *BMC Biotechnol* 2012;12:2.
 6. Khan KH. DNA vaccines: roles against diseases. *Germs* 2013;3(1):26-35.
 7. Oh J, Julias JG, Ferris AL, Hughes SH. Construction and characterization of a replication-competent retroviral shuttle vector plasmid. *J Virol* 2002;76(4):1762-8.
 8. Kumar A, Garg N. *Genetic Engineering*. New York, NY: Nova Biomedical Books; 2005.
 9. Ochoa-Zarzosa A, López-Meza JE. Shuttle Vectors of *Bacillus thuringiensis*. In: Sansinenea E, editor. *Bacillus Thuringiensis Biotechnology*. New York, NY: Springer Science; 2012. P. 175-84.
 10. Phan TT, Nguyen HD, Schumann W. Novel plasmid-based expression vectors for intra- and extracellular production of recombinant proteins in *Bacillus subtilis*. *Protein Expr Purif* 2006;46(2):189-95.
 11. Janniére L, Bruand C, Ehrlich SD. Structurally stable *Bacillus subtilis* cloning vectors. *Gene* 1990;87(1):53-61.
 12. Titok M, Chapuis J, Selezneva Y, Lagodich A, Prokulevich V, Ehrlich S, et al. *Bacillus subtilis* soil isolates: plasmid replicon analysis and construction of a new theta-replicating vector. *Plasmid* 2003;49(1):53-62.
 13. Wen LJ, Hou XL, Wang GH, Yu LY, Wei XM, Liu JK, et al. Immunization with recombinant *Lactobacillus casei* strains producing K99, K88 fimbrial protein protects mice against enterotoxigenic *Escherichia coli*. *Vaccine* 2012;30(22):3339-49.
 14. Charpentier E, Anton AI, Barry P, Alfonso B, Fang Y, Novick RP. Novel cassette-based shuttle vector system for gram-positive bacteria. *Appl Environ Microbiol* 2004;70(10):6076-85.
 15. Matsumoto S, Tamaki M, Yukitake H, Matsuo T, Naito M, Teraoka H, et al. A stable *Escherichia coli*-mycobacteria shuttle vector 'pSO246' in *Mycobacterium bovis* BCG. *FEMS Microbiol Lett* 1996;135(2-3):237-43.
 16. Radford AJ, Hodgson AL. Construction and characterization of a *Mycobacterium-Escherichia coli* shuttle vector. *Plasmid* 1991;25(2):149-53.
 17. Messerotti LJ, Radford AJ, Hodgson AL. Nucleotide sequence of the replication region from the *Mycobacterium-Escherichia coli* shuttle vector pEP2. *Gene* 1990;96(1):147-8.
 18. Teimourpour R, Meshkat Z, Arzanlou M, Peeridogah H. DNA vaccine: the third generation vaccine. *Qom Univ Med Sci J* 2016;10(10):86-99.
 19. Ferraro B, Morrow MP, Hutnick NA, Shin TH, Lucke CE, Weiner DB. Clinical applications of DNA vaccines: current progress. *Clin Infect Dis* 2011;53(3):296-302.
 20. Felsheim RF, Kurtti TJ, Munderloh UG. Genome sequence of the endosymbiont *Rickettsia peacockii* and comparison with virulent *Rickettsia rickettsii*: identification of virulence factors. *PLoS One* 2009;4(12):e8361.
 21. Meshkat Z, Mirshahabi H, Soleimanjahi H, Mohamad Hassan Z. Construction aDNA vaccine containing human papillomavirus type 16 early genes as a potential vaccine for cervical cancer prevention and therapy. *Iran J Pathol* 2009;4(2):65-70.
 22. da Silva AJ, Zangirolami TC, Novo-Mansur MT, Giordano Rde C, Martins EA. Live bacterial vaccine vectors: an overview. *Braz J Microbiol* 2015;45(4):1117-29.
 23. Becker PD, Noerder M, Guzmán CA. Genetic immunization: bacteria as DNA vaccine delivery vehicles. *Hum Vaccin* 2008;4(3):189-202.
 24. Chomczynski P, Sacchi N. The single-step method of RNA isolation by acid guanidinium thiocyanate-phenol-chloroform extraction: twenty-something years on. *Nat Protoc* 2006;1(2):581-5.
 25. Nol P, Palmer MV, Waters WR, Aldwell FE, Buddle BM, Triantis JM, et al. Efficacy of oral and parenteral routes of *Mycobacterium bovis* bacille Calmette-Guerin vaccination against experimental bovine tuberculosis in white-tailed deer (*Odocoileus virginianus*): a feasibility study. *J Wildl Dis* 2008;44(2):247-59.
 26. Rowland R, McShane H. Tuberculosis vaccines in clinical trials. *Expert Rev Vaccines* 2011;10(5):645-58.
 27. Sable SB, Cheruvu M, Nandakumar S, Sharma S, Bandyopadhyay K, Kellar KL, et al. Cellular immune responses to nine *Mycobacterium tuberculosis* vaccine candidates following intranasal vaccination. *PLoS One* 2011;6(7):e22718.
 28. Averill LE, Cavallo U, Wallis RS, Boom WH, Bona M, Mincek M, et al. Screening of a cosmid library of *Mycobacterium bovis* BCG in *Mycobacterium smegmatis* for novel T-cell stimulatory antigens. *Res Microbiol* 1993;144(5):349-62.
 29. Cayabyab MJ, Hovav AH, Hsu T, Krivulka GR, Lifton MA, Gorgone DA, et al. Generation of CD8+ T-cell responses by a recombinant nonpathogenic *Mycobacterium smegmatis* vaccine vector expressing human immunodeficiency virus type 1 Env. *J Virol* 2006;80(4):1645-52.
 30. Kuehnelt MP, Goethe R, Habermann A, Mueller E, Rohde M, Griffiths G, et al. Characterization of the intracellular survival of *Mycobacterium avium* ssp. *paratuberculosis*: phagosomal pH and fusogenicity in J774 macrophages compared with other mycobacteria. *Cell Microbiol* 2001;3(8):551-66.

Application of bacterial shuttle vectors in designing new vaccines against infectious diseases: *brief report*

Kobra Salimiyan Rizi Ph.D.¹
Ehsan Aryan Ph.D.¹
Hamed Gouklani Ph.D.²
Zahra Meshkat Ph.D.^{1*}

1- Antimicrobial Resistance Research Center, Mashhad University of Medical Science, Mashhad, Iran.

2- Molecular Medicine Research Center, Hormozgan University of Medical Sciences, Bandar Abbas, Iran.

* Corresponding author: Antimicrobial Resistance Research Center, Buali Sq., Ferdowsi Blvd., Mashhad, Iran.
Tel: +98 51 38012453
E-mail: meshkatz@mums.ac.ir

Abstract

Received: 06 Apr. 2018 Revised: 13 Apr. 2018 Accepted: 16 Dec. 2018 Available online: 26 Dec. 2018

Background: Today, several vaccines have been developed to prevent infectious diseases. The older first-generation vaccines may have many problems. In this regard, genetic engineering plays an important role using tools such as shuttle vectors to develop recombinant DNA vaccines that usually include plasmid constructed so that can propagate in two different host species. The present study reviews a variety of shuttle vectors, their structures, productions, pathogenicity and more importantly their applications in the production of novel vaccines.

Methods: A systematic review was performed based on search in international databases with no time limit including Scopus, PubMed and Google Scholar. All databases were searched using the standard (English and Persian) keywords. Relevant articles from 1996 to 2018 were collected from search of international databases including Science Direct, Google Scholar, and PubMed using keywords such as “shuttle vectors”, “recombinant plasmids” and “DNA vaccines”.

Results: In this study, a total of 31 full texts were used. A shuttle vector typically contains similar components to replication origins and promoters and can propagate in various hosts. Nowadays, they are used in designing and constructing of new vaccines against infectious diseases including tuberculosis and viral hepatitis. Also, Multi-epitope peptide DNA vaccines are effective against some viruses and they are potentially effective against some bacteria such as *Helicobacter pylori*.

Conclusion: Shuttle vectors as a powerful genetic engineering tool have a high ability to study the mechanisms of pathogenic microorganisms and make new vaccines such as DNA vaccines and multi-epitope vaccines. The hope is that such multi-epitope DNA vaccines might induce immunity against multiple antigenic targets, multiple strain variants, and/or even multiple pathogens. However, the ability of DNA vaccination to co-deliver a series of antibody and/or CD4 T cell epitopes remains largely unexplored.

Keywords: DNA vaccines, plasmids, shuttle vectors.